

اقامه اولین نماز پس از پیروزی انقلاب اسلامی

اقامه اولین نماز پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سال 1358 هجری شمسی...

اقامه اولین نماز پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سال 1358 هجری شمسی

باید ائمه جماعات و ائمه جمعات همه شان توجه کنند به این که این تکلیفشان این است که مسائل را به ملت بگویند، توجه بدهند مردم را به مسائل سیاسی، (است) در عین حالی که عبادت است. در خطبه نماز جمعه باید مسایل سیاسی روز طرح شود. گرفتاریهای مسلمانان طرح بشود. اجتماع کنید، نمازهای جمعه را با شکوه بجا بیاورید و نمازهای غیر جمعه را هم، شیطانها از نماز می ترسند. نماز جمعه که نمایشی از قدرت سیاسی و اجتماعی اسلام است باید هر چه شکوهمندتر و پر محتواتر اقامه شود... "امام خمینی" ره

قرآن کتاب آسمانی، مردم را همواره به دو چیز مهم دعوت می کند، یکی "کلمه توحید" و دیگری "توحید کلمه"، یعنی این کتاب الهی از مردم می خواهد که به جای این که دنبال هدفهای گوناگون و مقاصد مختلف حرکت کنند، هدف خود را فقط و فقط در یک اصل قرار دهند و آن کلمه مبارکه "لا اله الا الله" است. از طرف دیگر قرآن مجید از مردم می خواهد که همگی در خواستن و رسیدن به این هدف بزرگ متحد و همراه باشند و از تفرقه پرهیز نمایند. همچنین می فرماید:

واعتصموا بحبل الله جميعاً و لا تفرقوا و اذكروا نعمت الله عليكم اذ كنتم اعدا فالف بين قلوبكم فاصبحتم بنعمته اخواناً.

چرا که فرقه فرقه شدن و گروه گروه شدن از آثار شرك و چند هدف خواهی است و موجب جنگ و ستیز در میان گروهها خواهد شد. در این رابطه قرآن کریم، به قبل از بعثت پیامبر اکرم(ص) نیز اشاره می کند: ای مؤمنین یاد آورید نعمت خدا را بر شما، در آن هنگام که شما قبل از نزول وحی و قبل از ایمان به کلمه توحید، همگی دشمن یکدیگر بودید، و هر کدام به راهی می رفتید تا آن که خداوند بر شما منت نهاد و پیامبری به سوی شما فرستاد و همه شما را به سوی یک کلمه واحد دعوت کرد و همگی در سایه ایمان و توحید آرام گرفتید.

به هر حال شکی نیست که اسلام مردم را به "کلمه توحید" و "توحید کلمه" دعوت کرده است و شریعت اسلام برای تحقق این معنی مردم را به تشکیل اجتماعات تشویق کرده و "روز جمعه" وسیله ای برای تحقق این مطلوب مقرر شده است. به همین علت، از آغاز ورود پیامبر اکرم(ص) به مدینه و از آغاز هجرت همواره، "روز جمعه"، از اهمیت خاصی برخوردار بوده است، از اولین روزهای تشکیل حکومت در مدینه، نماز جمعه توسط پیامبر اکرم(ص) برگزار می شد و پیامبر خدا(ص) مردم را پیوسته به این وسیله در جریان مسایل و رویدادهای سیاسی و اجتماعی و دینی قرار می دادند و توده های مردم را با مسائل مربوط به آنان آشنا می ساختند.

شریعت مقدس اسلام، برای آگاهی مردم از مسائل جهان اسلام، دو مرحله پیش بینی کرده است. نخست، اجتماع هفتگی در نمازهای جمعه و دیگری اجتماع بزرگ و سراسری "حج" می باشد و بنا بر اهمیتی که اسلام برای این دو فریضه قائل بوده، در قرآن کریم دو سوره به نامهای حج و جمعه نازل شده است.

شرع مقدس اسلام مقرر داشته همه مردمی که در مساحت دو فرسخ در دو فرسخ ساکن هستند در روزهای جمعه در یک اجتماع عمومی حضور یابند تا از نزدیک با رهبران و پیشوایان خود آشنا شوند و به گفته ها و خطبه های آنان گوش فرا دهند و ضمن دیدار و آشنایی با برادران دینی خود از رویدادهای مهم محلی و جهانی با خبر شوند.

نخستین نماز جمعه در اسلام:

رسول اکرم اول ماه ربیع الاول از مکه به سوی مدینه هجرت کردند و دوازدهم آن ماه به دهکده قبا نزدیک مدینه نزول اجلال فرمودند. حدود هفت روز در آنجا نزد عمرو بن عوف به انتظار آمدن امیرالمومنین(ع) توقف کردند.

رسول خدا به اتفاق حضرت علی(ع) در روز جمعه بر طایفه بنی سالم بن عوف وارد شدند و در آنجا محلی را برای مسجد انتخاب فرمودند و پس از تعیین قبله نخستین نماز جمعه را اقامه کردند.

این اولین نماز جمعه ای بود که توسط بزرگترین پیامبر الهی، خاتم النبیین رسول الله(ص) در مرکز طایفه بنی سالم بن عوف اقامه شد. رسول اکرم(ص) خطبه بلیغی ایراد فرمودند که در اعماق قلوب آنان اثر بدیعی گذاشت. متن خطبه را هشام در سیره، جلد 1، صفحه 500 آورده است. ترجمه متن خطبه حضرت رسول به شرح زیر می باشد:

سپاس و حمد مخصوص خدایی است که حمد او را به جای آوریم. یاری از او می طلبیم و آموزش و هدایت از او می خواهیم و ایمان به او دارم و (هرگز) کافر به او نشدم، دشمنی می کنم با کسی که به او کافر شده، شهادت می دهم به این که خدایی نیست جز خدای یکتا که همتایی برای او نیست و شهادت می دهم محمد(ص) بنده (شایسته) و رسول (گرامی) اوست.

او را با هدایت و نور و موعظه فرستاد در حالی که از زمان انبیا تا بعثت پیامبر خیلی فاصله شده بود و مردم با گمراهی و کمی دانش و بریدگی از زمان و نزدیکی و فرا رسیدن اجل روبرو بودند. کسی که از خدا و پیامبرش پیروی کند از تحقیق به هدایت و پیروزی راه یافته است و کسی که از آنها نافرمانی کند گمراه گشته و بیراهه رفته است و به گمراهی ژرف افتاده، شما را به تقوا و خویشتن داری سفارش می کنم. همانا تقوا چیزی است که مسلمان، برادر اسلامیش را به آن توصیه و امر می کند و او را به آخرت برمی انگیزاند. پس شما باید از کیفر الهی بترسید. به تحقیق کسی که دارای تقوی الهی باشد و عمل به آن کند (تنها) خوفش از خداست، تقوا یاور صادقی است بر آنچه از آخرت بخواهید. کسی که ما بین خود و خدا را در امر نهان و آشکارش اصلاح کند و قصدی جز رضای خدا نداشته باشد (این کار) باعث سعادت دنیای او و ذخیره برای بعد از مرگش می باشد، در آن هنگام که به آنچه از پیش فرستاده نیاز (شدید) دارد، و اگر جز این باشد دوست دارد بین او و کارهایی که مرتکب شده فاصله بسیار باشد. خداوند شما را از کیفرش بر حذر می دارد، از آنجا که به بندگانش مهربان است، سوگند به خدایی که گفته اش را صدق مقرون ساخته و به وعده اش وفا کرده است، این گفتار دروغ نیست. همانا خدا می فرماید: "ما یبدل القول لذل و ما أنا بظلام للعبد" و عده عذاب من مبدل نخواهد شد و هیچ ستمی به بندگانم نخواهم کرد.(سوره ق آیه 29)

پس در امر دنیا و آخرت چه در پنهان و چه در آشکار، با تقوی شوید. زیرا هر کس از محرمات الهی اجتناب ورزد، موجب کفاره گناهانش گردد، و پاداش خوبی برای او خواهد بود. و هر که با تقوا شود، تحقیقاً به رستگاری بزرگی دست یافته است تقوا جلو خشم و عقوبت الهی را می گیرد و چهره ها را نورانی و پروردگار را خوشنود می کند و موجب ترفیع درجه می شود، بهره خود را از آن بگیرید. در جوار خداوند غفلت نکنید. (از رحمتش محروم می شوید) خدا احکام قرآن را به شما یاد داد و راهش را برای شما روشن ساخت تا آنان را که راست گویند و دروغ گویند معلوم گرداند. پس نیکی کنید همچنان که خداوند به شما نیکی کرده است. دشمن دارید دشمنانش را، در راهش آنطور که باید جهاد کنید او شما را برگزید و (افتخار) مسلمانی را روی شما گذاشت تا هر که نابود شدنی است بعد از اتمام حجت به زندگی ابدی رسد. هیچ قوه و نیرویی نیست جز از جانب خداوند. (پیوسته) یاد خدا زیاد کنید و برای آنچه بعد از مرگ است، کار کنید، همانا، که خداوند حاکم بر مردم است و مردم بر او حاکم نیستند. او مالک انسان است و انسانها مالک خداوند نیستند "الله اکبر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم"

خطبه دوم حضرت رسول در اولین نماز جمعه:

همانا، حمد و ستایش مخصوص خداست، سیاست گزار اویم، و از وی یاری می طلبیم. از بدآموزیهای اعمال نفسانی و گناهانمان به خدا پناه می بریم. هر کسی را خدا هدایت کند، پس راهنمایی برای او نیست. گواهی می دهم به این که خدایی نیست جز خدای یکتا که همتایی برای او نمی باشد. به تحقیق بهترین گفتار، کتاب خدای تبارک و تعالی است. به تحقیق رستگار شد کسی که خدا و قرآن را در قلبش زیور قرار داده است و او را در اسلام وارد ساخته بعد از کفر، خدا برگزید قرآن را بر ما سواي آن. از سخنان مردمان همانا قرآن نیکوتر و رساترین حدیث است و دوست دارید چیزی را که خدا آن را دوست می دارد. خدا را از ته قلب دوست دارید، و از کلام خدا و یاد آن خسته نشوید. بینش خود را مقیاس قرآن قرار ندهید (بلکه قرآن را مقیاس قرار دهید). زیرا خدا قرآن را از میان تمام چیزهایی که آفریده و برگزیده، اختیار کرده است به تحقیق خدا بهترین اعمال برگزیده از مردم و صالح ترین گفتار و آنچه مردمان از حلال و حرام می آورند، اختیار فرموده است. پس خدا را عبادت کنید و هیچ به او شرک نیاورید و آن طور با تقوا باشید که شایسته آن است و با بهترین عبارت، که با آن سخن می گوئید، خدا را تصدیق کنید و با رحمت و مهربانی خدا با یکدیگر رفتار کنید.

همانا خدا خشنمناک می شود از شکستن عهد و پیمانانش. والسلام علیکم.

نماز جمعه از دیدگاه روایات و اخبار و کلمات بزرگان:

پیرامون نماز جمعه روایات زیادی وارد شده است که جهت نشان دادن اهمیت این فریضه الهی به بعضی از آنها اشاره می شود:

1- پیامبر اسلام(ص) فرمودند:

خداوند، نماز جمعه را تا قیام قیامت بر شما فریضه واجب قرار داده است. همچنین در حدیث دیگری فرموده اند که:

راه افتادن و حرکت کردن به سوی نماز جمعه، حج توده های محروم این امت است.

2- امیرالمومنین علی علیه السلام فرمودند:

در حالی که امام(جمعه) خطبه می خواند، کلامی نباید گفت و روی خود را به این سوی و آن سوی نباید کرد، مگر همان مقدار که در نماز فریضه جایز است.

3- حضرت امام جعفر صادق(ع) به نقل از پدر بزرگوارشان فرمودند:

هر مسافری که به نماز جمعه حاضر شود و به جهت غربت در امر نماز آن را بر پای دارد خداوند اجر و پاداش صد مقیم را می دهد.

4- امام صادق(ع) فرمودند:

در روز جمعه، سوره جمعه و منافقون را بخوان، زیرا که قرائت سوره های جمعه و منافقون در روز جمعه در نماز صبح و ظهر و عصر سنت و روش رسول الله(ص) است سزاوار نیست که در روز جمعه سوره ای غیر از این دو سوره در نماز خوانده شود.

5 - از امام صادق(ع) روایت است که فرمودند:

خداوند مومنین را به وسیله سوره جمعه مورد اکرام و احترام قرار داد و بنابراین پیامبر خدا(ص) این سوره را در رکعت اول نماز جمعه مقرر کرد تا موجب بشارت و مژده مومنین باشد و همچنین پیامبر خدا سوره منافقون را در رکعت دوم نماز جمعه قرار داد تا مزید بر توبیخ و ملامت و سرزنش منافقان باشد و بنابراین ترك این دو سوره در نماز جمعه سزاوار نیست و هر کسی عمداً آن را ترك کند، نماز او نماز نیست، "یعنی نماز کامل نیست".

6- از امام رضا(ع) منقول است که فرمودند:

اگر کسی بگوید که چرا در نماز جمعه خطبه، مقرر شده است، در پاسخ گفته می شود: برای این که نماز جمعه محل اجتماع عموم مردم است و خداوند متعال خواسته است که بدین وسیله امام جمعه، سبب موعظه مردم شود و آنان را به اطاعت پروردگار تشویق کند و از معصیت بترساند و آنان را از خیر و ضررشان و از صلاح و فسادشان آگاه نماید.

اقامه اولین نماز جمعه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران:

روز جمعه، پنجم مرداد ماه سال 1358 (سوم ماه مبارک رمضان 1399 قمری) اولین نماز جمعه در تهران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به امامت مرحوم آیت الله سید محمود طالقانی در دانشگاه تهران برگزار شد.

امام خمینی "ره" چند روز پیش از تاریخ، این وظیفه را به ایشان تکلیف کردند و دستور بر پایی و اقامه نماز جمعه را صادر فرمودند. واگذاری این تکلیف عظیم و سنگین توسط رهبر فرزانه انقلاب در حساس ترین برهه از زمان انقلاب بر عهده آیت الله طالقانی که همچون ابودر، زبان گویایی برای بازگویی حقایق و رسوا نمودن دشمنان انقلاب داشت، امر خطیری بود. جالب این است که مکان اقامه نماز را یک مکان علمی یعنی دانشگاه تهران تعیین کردند که این نشان دهنده پیوند عمیق علم با عبادت و سیاست با دیانت است.

جمعیت انبوه و میلیونی که از نخستین ساعات بامداد از نقاط مختلف شهر تهران به دانشگاه و خیابانهای اطراف هجوم آورده بودند با مشاهده امام جمعه، تکبیر گویان به استقبال ایشان رفتند و لحظاتی بعد شعارها به اوج خود رسید و جمعیت با سر دادن شعارهای انقلابی، حمایت خویش را از رهبری امام خمینی "ره" و نهضت الهی ایشان اعلام داشتند.

مرحوم طالقانی، به محض ورود به جایگاه، شروع به ایراد خطبه کردند و در خطبه اول، فلسفه نماز جمعه را تشریح نمودند و در خطبه دوم به بحث درباره مسایل سیاسی روز پرداختند.

آیت الله طالقانی در رابطه با نماز جمعه و تاریخچه آن گفتند:

"نماز جمعه مظهر کاملی است از وحدت توحیدی ملت مسلمان و در عین حال آگاهی و افشا کردن دسایس دشمنان و مطلع کردن همه مسلمانان به وظایفی که در مدت یک هفته در پیش دارند. نماز جمعه با توجه به آیه کریمه "فاذا نودي الصلوه من يوم الجمعة فاسعوا الي ذكر الله..." آغاز شد. وقتی حضرت محمد(ص) از مکه به مدینه هجرت فرمودند، در جنوب شهر یثرب که هنوز به نام مدینه الرسول نامگذاری نشده بود در روبروی مسجد قبا در روز جمعه نماز گزارند. در اولین جمعه بعد از این نماز، حضرت محمد(ص) بین راه مسجد قبا و مدینه، اولین نماز جمعه را به شکلی که بعدها در اسلام مرسوم شد به جای آوردند. این اولین شکل صف توحیدی، صف اقامه و قسط، صف جهاد، و صف نماز جمعه و مظهر کاملی از صف توحیدی ملت اسلام و در عین حال آگاهی، تفسیر، هوشیاری، افشا کردن دسایس دشمن و مطلع کردن همه مسلمانان به وظایف و مسئولیتهایی - که لااقل در مدت یک هفته در پیش دارند - بود."

"نماز جمعه صف عبادت و صف حق پرستی، صف قنوت، و وجدانهای بیدار خداپرستان در عین حال صف فرماندهی، صف جنگ و فرمانبری است."

"آن صف مختصری که در ابتدای هجرت و در آغاز تأسیس مجتمع قسط و عدل اسلامی در بیابانهای مدینه تأسیس شد، گسترش پیدا کرد؛ ادامه یافت و شرق و غرب دنیا را فرا گرفت...."

فلسفه تعطیل شدن و نیمه تعطیل شدن نماز جمعه در میان مسلمانان و بین ما شیعیان همین است که صف نماز، صف جمعه یک صف سیاست و عبادت و اجتماع اسلامی است و باید با رهبری رهبریایی که از مردم و خدا انتخاب شده اند این صفها تشکیل بشود و نماینده چنین رهبریایی الهی باشند. ولی بعد از آن که اسلام و موازین و احکام اسلام به صورت انحرافی در آمد، صف جمعه هم وابسته شد، به صف طاغوتها؛ شیعه در اقامه این جماعت و این اجتماع توقف کرد ولی امروز که طاغوتها و طاغوتیان سرنگون شده اند و رهبری، رهبری الهی است، امامت است، عدل است، قسط است باید همه برادران در شهرها و قصبات و اطراف کشور همان طوری که امام خواسته اند این صف را تشکیل بدهند...."

ایشان در خطبه دوم به مهمترین مسئله سیاسی روز که انتخابات مجلس خبرگان جهت تدوین قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بود، پرداختند و راهنماییها و تذکراتی را در این جهت ارائه فرمودند.

با آغاز اقامه نماز جمعه، گروهکهای مغرور و منافق که برای فریفتن مردم و برای واژگون نشان دادن مسائل و به انحراف کشیدن انقلاب، دست به تبلیغات بسیار عظیم و خطرناک و حساب شده زده بودند و سرمایه های عظیمی را در این مسیر به کار گرفته بودند تا با پخش شایعات و رواج اکاذیب در بین مردم، انقلاب اسلامی را به انحراف بکشانند و نابود نمایند، ناگهان با یک معجزه بزرگ الهی و اسلامی روبرو شدند و با برپایی نماز دشمن شکن جمعه تمامی نقشه های منافقان نقش بر آب شد و اینان که سالها چهره خود را در پوششی از صلاح و سداد مخفی کرده بودند، نتوانستند این امت را به گمراهی بیندازند و اتحاد و اجتماع صفوف نمازگزاران نماز جمعه بود که سرانجام توطئه های حساب شده و ترتیب یافته منافقان را خنثی ساخت و حیل و تزویر آنان را در هم شکست. شیاطین و منافقان در همه جا راه یافتند اما در صفوف نماز جمعه هرگز راه نیافتند و در هر کجا عالمی آگاه و نماز جمعه ای با شکوه بود منافقان از آنجا رانده شدند و سرانجام از صفوف همین نماز جمعه ها بود که مشتهای گره کرده به سوی منافقان و احزاب و گروهکهای مغرور و مستکبر و از خدا بی خبر نشانه رفت و آنان را پراکنده، متواری و نابود ساخت و از همین سنگر الهی نماز جمعه بود که توده های آگاه حزب الله ضد انقلاب را مجبور به شکست کردند و نفرت و خشم و غضب خود را بر سر منافقان و معاندان ریختند.